



OYUNUN ÇOCUĞA YARARLARI NEDİR?

Görülmektedir ki oyun, çocuğun zihinsel gelişiminin bir aynasıdır. Ancak **oyun**, yalnızca bir ayna olarak kalmamakta, çocuğun gerek zihinsel ve bedensel, gerekse duygusal gelişiminde aktif rol oynamaktadır.

Yeni doğan bebek kendi uzuvlarıyla ile oynayarak, onları kullanmayı öğrenir. **Çevresindeki** nesnelere oynamaya başlayan çocuk, onların işlevlerini öğrenir ve alıştırmalar sonucunda o işlevleri yerine getirebilme yetisini artırır. Ardından yaşamsal olayları taklit eden çocuk, o olaylarda deneyim kazanır ve onları daha iyi anlar. En sonunda ise oyununa kurallar koymayı ve onlara uymayı **öğrenen** çocuk, sosyal bir birey olarak, kendi başına toplumda yer almaya hazırdır.

İnsanlık tarihinde oyuncak bebek, psikolojik etkileri açısından evrenseldir. İlkel düzeyde, oyuncak bebek bir büyü aracı ya da büyüünün kendisidir ve insan ruhunu simgeler. Bu nedenle çocuğun kendi kültürel ve etnik kökenini taşıyan oyuncak bebeklere ihtiyacı vardır. Örneğin çocuklarına kendi etnik köken ve kültürlerinden oyuncak bebek sağlayan anne babalar, onlarla kendilerine bakış açısı yönünden daha olumlu duygular paylaşırlar. Sürekli beyaz bebeklerle büyütülen zenci çocuklar büyüdükleri zaman kendi görünümünü kabullenmekte zorlanırlar. Yani oyuncak psikolojik gelişim kadar etnik köken ve kültürel gelişimde de önemli rol oynar.

Oyunun çocuk yaşamındaki yeri göz önüne alındığında, onun aracı olan oyuncağın önemi daha da belirginleşir.

Oyuncak Seçimi

Oyuncaklar günümüzde çok çeşitlidir. Farklı maddelerden yapılmış, farklı renklerde ve farklı özellikte olabilirler. Ancak en iyi oyuncak, çocuğun tekrar tekrar oynamak isteyeceği ve her defasında ona daha çok oyun ve daha fazla haz veren oyuncaktır. Oyuncak çocukta merak uyandırmalı, kasları çalıştırmalı, girişimciliği ve düş gücünü arttırmalı, çocuğu problem çözmeye yönlendirmelidir. Oyuncak seçiminde öncelikle göz önüne alınan etken, çocuğun yapısıdır. Çok küçük çocuklar, renkli bir çingirak gibi, tüm duyularını uyaran oyuncaklardan hoşlanırlar ve bu oyuncaklar onların tam olgunlaşmamış duyularının gelişimine önemli katkıda bulunur.

Yeni yürümeye başlayan çocuklar, farklı şekil ve boyutlardaki küpleri yerleştirme çıkarma oyunlarını severler. İki yaşlarındaki çocuklar, yeni kazanmakta oldukları bilek çevirme yeteneğini kullanıp, geliştirebilecekleri basit logoları diğer oyuncaklara yeğlerler. Okul öncesi devreye ulaşan çocuklar ise, yaratıcı yönlerini destekleyen her türlü nesneden ve resim yapmaktan hoşlanırlar. Boyama ve çizme yaratıcılığını özendirir. Bu açıdan bakıldığında görülür ki çocuk, içinde bulunduğu yaş döneminde edindiği becerileri geliştirecek olan, oyuncaklara doğal olarak daha eğilimlidir. Çünkü aslında her yeni edindiği beceri, onun için bir oyundur. Yaş grubu sadece çocuğun ne oynayacağını değil aynı zamanda nasıl oynayacağını da belirler. Bir iki yaşlarında tek başına oynayan, diğer çocuklar seyreden çocuklar iki-üç yaşına geldiklerinde yan yana ve



kendi oyuncaklarıyla ya da oyuncaklarını paylaşarak oynarlar. Üç-dört yaşlarındaki çocuklar ise öykünme ve düş gücünü gösteren evcilik, doktorculuk veya kovboyculuğu yeğlerler. Dört-beş yaşlarında oyunda işbirliğini keşfeden çocuk beş-altı yaşında tüm bu oyun deneyimini belirli kurallar üzerine oturtur. Yine dört-sekiz yaşındaki çocuklar oyun ve oyun arkadaş seçiminde cinsiyet farklılıklarını gözeterek davranırlar.

Basit ama eğlendirici oyuncaklar, yaratıcı ve aktif bir uyarı olanağı sağlar. Örneğin evde bulunan kaplar, makaralar ve hamurların tümü, çocuğa istediği gibi şekillendirebileceği bir oyun ortamı sağlar. Çocuk, bu ortamda aslında kendi kişiliğini biçimlendirir. Su, kum, toprak, çamur ve boyalar çocuğun dış dünyayı tanımaya ve deneyim kazanmasına neden olur. Bunlardan çamur, çocuğun yaratıcı yeteneğini geliştirerek kendini yönetme becerisi geliştirmesini sağlar. Bunlara diğer bir örnek olan bebekler ve bebek elbiseleri çocuğun hayal gücünü geliştirir. Giysiler ve giyinmek de evde bulunan, çocuğun yaratıcılığını olduğu gibi, kendine güvenini de artıran bir oyundur. Farklı giysileri deneyen çocuk, aslında o giysileri giyerek kafasında canlandığı kişi olmayı, bunun nasıl bir duygu olduğunu öğrenir. Çocuk büyüdükçe, oyuncak olarak kullanabileceği araç-gereçler de çeşitlenir. Örneğin kitaplar ve okuma, çocuğun sevdiği ve ilgi duyduğu konulardan seçilince, onun için en haz verici oyuncak ve oyunlardır. Ayrıca okuduğu kitaptaki olayı veya kişileri çizime dökmek, çocuğa bazı şeyleri kafasında canlandırmayı öğretirken, belleğini de güçlendirir. Yine çocuğu sevdiği konularda konuşmaya özendirmek, onun dil hazinesini arttıracığı gibi, konuşma yeteneğini de güçlendirir.

Oyun, çocuğa yaşam deneyimi sağlar. Bu deneyim, çocuğun kendini farklı durumlara uyarlamasına yardımcı olur. Ancak her oyun ve oyuncağın beraberinde getirdiği deneyim olumlu değildir. Bu bizi oyuncağın, şiddete götürüp götürmediği tartışmasına sürükler. Oyuncak, **firmalarınca** da desteklenen birçok araştırma sonucunda varılan; oyuncağın değil, erişkinlerin o oyuncağa yaklaşım ve tutumunun çocuğu şiddete yönelttiğidir. Ancak birçok başka araştırmacı, şiddet araçlarını simgeleyen oyuncakların, kendi başlarına çocukları etkilediğini savunmaktadır. Yeni oyuncak almak çocukları mutlu eder. Ancak önemli olan yeni oyuncak almak değil, elinde olan oyuncakların onun dikkatini çekmesini sağlamaktır.

Aldığımız oyuncaklar Bekir Onur'un dediği gibi **“anne-babalar çocuğa oyuncağı ağzını kapatmak için alıyor”** mantığı olmasın. Oyuncağı onları avutmak için değil çocuğun daha yaratıcı olmasını, sosyalleşmesini sağlamak için almalıyız. Bir başka deyişle oyuncaklar çocuklarımıza ayıramadığımız vakitlere karşı verdiğimiz rüşvetler olmamalıdır. Sadece futbol topu almak yetmez, beraber oynamakta gerekir.

Kaynak: <http://www.aktuelegitim.com/>